

Maraton kaotas ilmale

■ Tartu maraton peab aset leidma veebruari teisel nädalavahetusel.

“See oli meie kannatuse piir!” kommenteeris 1998. aasta Nagano olümpiamänge ROKI president Juan Antonio Samaranch.

Mäesuusatamise võistlusi lükati kolmeteist korda edasi, sportlased olid sunnitud päevade kaupa piinlema vihma, tormi, udu, äikese, jäite ning muude ilmanähtuste meelevaldas.

Üks Vene telereporter ütles: “Põnevusega ootame naiste laskesuusatamise teatevõistlust. Kõike võib ette tulla, kui kokku saavad kaks väga muutlikku nähtust – Jaapani ilmastik ja naised!”

“Suusatajad on ilma orjad,” ütles USA suuskur Daron Rahlves Salt Lake City olümpial

Tegelikult parim aeg

Möödunud pühapäeval, kauaoodatud Tartu maratoni päeval oli Otepää suusastaadionil stardijoonel kümme konda suusahullu. Neist üks naissportlane, seegi Moskvast – teade sandi ilma tõttu ärajäetud võistlusest polnud temani jõudnud. Sellest, mitu Elvas

finišisse jõudis, esialgu ajalugu vaikib.

Ja ometi näis, et seekord ilmataat halastab suusatajaile. Veel 29. detsembril oli Internetis vähelubav teade: maratoni rajal igal pool 0 cm lund. Ning siis – Winter is back! (“talv on tagasi!”) 16. jaanuari pressiteates. 26. jaanuaril anti maailmale teada: raja alguses 30 cm pakuselt kunst-, edasi 10–20 cm looduslikku lund. 63 km pikkusele maratonile oli selleks ajaks registreerunud 2469 suuskurit, poole lühemale distantsile 576.

Ja ometi nullis kogu korraldajate vaeva kahepäevane vihm veebruari algul.

Väike lohotus: 1990. aastail on ilma tõttu vähemalt korra ära jäänud pea kõik Worldloppet maratonid Euroopas (Austria Dolomitenlauf kolm korda, korra isegi Vasaloppet!).

Tartu maratonile on saatuslikuks kujunenud nii lume kui külmakraadide puudus. Alates esimesest, 1960. aastal toiminud sõidust, on lume- puudusel pidamata jäänud üksteist maratoni, mitu korda on distantsi lühendatud. Kui mullu olid ilm ja rada igati

nauditavad, siis 2002. aastal kippus rada poriseks ja vesi-seks muutuma.

Staažikas maratonide korraldaja Alar Arukuusk väidab, et Worldlopeti sarjas toimuv Tartu maraton peab reeglite kohaselt aset leidma veebruari teisel nädalavahetusel.

Tegelikult ongi see klimatoloogiliselt parim aeg: just veebruari esimeses pooles peaks Lõuna-Eestis olema kõige külmem ning lumerohkem aeg. Vähemalt peaks olema: nii näitavad Tartu 1891/92. talvest saati mõõdetud lumeandmed.

Parimad suusatalved jäid 1980. aastate keskpaika, mil jätkus nii külma, lund kui võistlejaid. Muide, viimati oli lund Elva ümbruses paksemalt, nii 40 sentimeetrit, veebruaris 1999.

Raskeimad ajad olid siis, kui mitu aastat jutti sattusid südatalved olema soojad: ära jäid maratonid 1972–75, 1988–90 ja 1992.

Klimatoloogide rehkenduste järgi on viimase poole sajandi jooksul veebruari keskmine õhutemperatuur tõusnud Tartumaal 2,9° võrra. Mõnede

mudelarvutuste kohaselt saab viiekümne aasta pärast suusataada Eestis vaid kõrgustikel. Teiste arvutuste järgi pole asi veel nii hull: lumikatte näitajatel eksisteerivad 13–17aastase perioodiga võnkumised.

Teeks varuraja?

Viimastel aastatel on lumerohkuse ja külmakraadidega silma paistnud Pandivere kõrgustik, samuti on Haanja tuntud-teada lumeküllusega koht. Äkki on tõesti õige valmistada maratoni ette ka kaks varurada (Aegviidus või Mõedakul ning Haanjas), juhuks kui Otepääl rajamaterjali napib?

AIN KALLIS

Ilma tõttu ära jäänud

- 1990 Vasaloppet (SWE)
- 1990 La Transjurassienne (S)
- 1991 Engadini maraton (S)
- 1993 La Transjurassienne (S)
- 1994 Dolomitenlauf (AUT)